

lijke tegenstellingen als bij toverslag verdwijnen indien de in conflict liggende groeperingen elkaars 'problemen begrijpen'. Wij maakten al melding van de initiatieven die Homan terzake nam; initiatieven die in de provincie Groningen waar men de idealistische voortvarendheid van de jeugdige commissaris wel sympathiek vond, zekere weerklank vonden.

Homan had een neiging tot excessief reageren. Op 7 mei werden de militaire verloven ingetrokken. Een dag later zou een gezelschap vrouwen uit andere delen des lands hem bezoeken; hun leidster kwam hem op de 7de vragen of zij er wellicht verstandig aan deden, naar huis terug te keren. 'Hoe ziet u de situatie?' vroeg zij. 'Het is mogelijk', antwoordde Homan, 'dat de Duitsers hier vanavond zitten en dat ik om één uur tegen de muur sta.'¹ Dat perspectief leek hem niet irreal toen hij op vrijdag 10 mei in alle vroegte aan de hand van het volkenrecht en de 'Aanwijzingen' het besluit van de burgemeester van Nieuweschans goedkeurde om geen hulp te verlenen bij het herstel van een opgeblazen brug. Maar ziet: de Duitse troepen die Groningen binnenrukten, gedroegen zich onberispelijk en toen op 13 mei de eerste *Feldkommandant* aangediend werd, bleek deze een omstreeks zestigjarige *Oberst* te zijn, von Bonin, die begon met in Homans werkkamer een halve minuut naar het portret van koningin Wilhelmina te staren en vervolgens zei dat hij de inval hogelijk betreurde, 'vooral omdat hij', schreef Homan later, 'een jeugdvriend van prins Hendrik was en omdat hij voor de koningin die hij kende, zoveel respect had, maar ja, het was *Kriegsnotwendigkeit* . . . 'Ik zal ridderlijk zijn', zei von Bonin, 'en u zult dat na de oorlog (wij gaan gauw weer weg) erkennen . . .' Hij stak zijn hand uit. Ik aarzelde even en nam die aan.²

Afgezien van die symbolisch belangrijke, in zekere zin fatale handdruk gedroeg Homan zich, zolang de gevechtshandelingen in Nederland duurden, gelijk van hem gevergd mocht worden: hij weigerde hulp aan de Duitsers te verlenen die met de 'Aanwijzingen' in strijd was en hij wekte de bevolking op, trouw te blijven aan de koningin. Toen het bericht dat de koningin naar Engeland vertrokken was, ook in Groningen 'een storm van teleurstelling en zelfs van woede' ontketende ('portretten werden op straat gesmeten, predikanten smaalden op haar en haar Huis'), vaardigde Homan, met von Bonins medeweten, een proclamatie uit waarin hij de koningin, 'die', aldus de tekst, 'steeds ons volk voorging in opofferingsgezindheid en zelfverloochening', aan de bevolking ten voorbeeld stelde.³

Op de tweede oorlogsdag, 11 mei, had Homan in zijn provincie, alweer

¹ C. I. Wittewaall van Stoetwegen, *Eng.*, dl. VII c, p. 493. ² J. Linthorst Homan: 'Herinneringen aan 1940', *Groninger Volksalmanak 1947*, p. 14. ³ A.v., p. 15.